

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“БЮДЖЕТНЕ І СТРАХОВЕ ПРАВО”
(для бакалаврів)

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено професором кафедри адміністративного, фінансового та банківського права *С. В. Волосович*

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та банківського права (протокол № 2 від 06.10.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Перезатверджено на засіданні кафедри фінансового та банківського права (протокол № 12 від 12.05.08)

Волосович С. В. Навчальна програма дисципліни “Бюджетне і страхове право” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Бюджетне і страхове право”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Україна як суверенна держава і суб'єкт міжнародного права обра-ла курс на інтеграцію в Європейське співтовариство, поступове вход-ження в європейські інституції та повноправне членство в Європей-ському Союзі. Процес економічної інтеграції потребує насамперед розробки, прийняття та адаптації вітчизняного законодавства, яке б відповідало єдиним стандартам та вимогам ЄС.

У цьому зв'язку в Україні важливого значення надається побудові національного бюджетного законодавства, визначенню принципів і структури бюджетної системи, підходів до формування правових засад організації бюджетного процесу в Україні та здійсненню про-гресивних високоефективних бюджетних відносин між усіма його учасниками.

Оскільки у практиці господарювання виникають різні несприят-ливі обставини, які передбачити і попередити неможливо, проблеми відшкодування збитків, відновлення виробничого потенціалу, надан-ня допомоги постраждалому населенню стають першочерговими. Щоб реалізувати і вирішити ці завдання, необхідно створити стра-хові фонди коштів.

Мета вивчення курсу “Бюджетне та страхове право” — здобути знання у сфері відносин, що виникають під час бюджетної та страхо-вої діяльності.

Завдання курсу:

- визначення предмета та методу бюджетного права;
- ознайомлення з предметом та методом страхового права;
- з'ясування місця бюджетного та страхового права у системі пра-ва України;
- характеристика принципів і структури бюджетної системи Ук-раїни;
- правовий аналіз стадій бюджетного процесу;
- дослідження формування бюджетів різних ланок бюджетної системи;
- характеристика галузей і видів страхування;
- ознайомлення з організацією і регулюванням страхової справи.

Вивчення дисципліни пов'язане із такими дисциплінами, як “Фі-нансове право”, “Податкове право”, “Цивільне право”.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“БЮДЖЕТНЕ І СТРАХОВЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль І. Вчення про загальні положення бюджетного права
1	Правові засади функціонування бюджету та бюджетної системи
2	Поняття бюджетного права
3	Бюджетний процес
4	Правовий механізм формування доходів і видатків бюджетів
5	Правові засади бюджетного контролю
	Змістовий модуль ІІ. Вчення про загальні положення страхового права
6	Правові засади страхування
7	Галузі та види страхування
8	Державне регулювання страхової справи
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“БЮДЖЕТНЕ І СТРАХОВЕ ПРАВО”

Змістовий модуль І. Вчення про загальні положення бюджетного права

Тема 1. Правові засади функціонування бюджету та бюджетної системи

Поняття бюджету. Місце бюджету у структурі фінансової системи країни. Призначення бюджету. Взаємозв'язок інституту держави і бюджету. Функції бюджету. Розподільча функція бюджету. Контрольна функція бюджету. Функція щодо забезпечення функціонування держави. Загальний і спеціальний фонд бюджету.

Поняття бюджетної системи країни. Взаємозв'язок бюджетної системи з іншими ланками фінансової системи країни. Принципи бюджетної системи країни: єдності, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості та неупередженості, публічності та прозорості, відповідальності учасників бюджетного процесу.

Бюджетна класифікація.

Структура бюджетної системи країни. Призначення Державного бюджету. Види місцевих бюджетів: бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах, бюджети міст, сіл та селищ.

Поняття зведеного бюджету. Види зведених бюджетів.

Література [1; 2; 27–36]

Тема 2. Поняття бюджетного права

Предмет бюджетного права. Місце бюджетного права у системі фінансового права.

Особливості застосування методу владних приписів у бюджетному праві.

Джерела бюджетного права.

Бюджетно-правові норми та бюджетно-правові відносини. Постійно діючі бюджетно-правові норми. Періодичні бюджетно-правові норми. Матеріальні та процесуальні бюджетно-правові норми.

Суб'єкти бюджетного права. Особливості суб'єктів бюджетного права.

Інститути бюджетного права.

Література [1; 2; 27–36]

Тема 3. Бюджетний процес

Поняття бюджетного процесу. Бюджетний цикл. Стадії бюджетного процесу. Бюджетний період.

Порядок складання проекту державного бюджету. Організаційні засади складання проекту державного бюджету. Порядок розробки основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний рік.

Поняття бюджетних запитів. Поняття головних розпорядників бюджетних коштів. Класифікація розпорядників коштів.

Порядок подання проекту закону про державний бюджет до Верховної Ради України.

Порядок внесення пропозицій до проекту закону про державний бюджет.

Порядок складання таблиці пропозицій до проекту закону про державний бюджет Комітетом Верховної Ради з питань бюджету.

Порядок прийняття проекту закону про державний бюджет у першому читанні.

Порядок прийняття проекту закону про державний бюджет у другому читанні.

Порядок прийняття проекту закону про державний бюджет у третьому читанні.

Порядок виконання державного бюджету. Організаційні засади виконання Державного бюджету.

Поняття казначейської системи виконання державного бюджету. Виконання Державного бюджету за доходами. Виконання Державного бюджету за видатками. Повноваження розпорядників бюджетних коштів. Безспірне списання коштів бюджету.

Звітність про виконання Державного бюджету.

Особливості бюджетного процесу у місцевих бюджетах.

Література [1–4; 27–36]

Тема 4. Правовий механізм формування доходів та видатків бюджетів

Класифікація доходів бюджету. Податкові надходження бюджету. Неподаткові надходження бюджету. Доходи від операцій з капіталом. Трансферти. Доходи Державного бюджету. Доходи місцевих бюджетів.

Класифікація видатків бюджету. Функціональна класифікація видатків бюджету. Економічна класифікація видатків бюджету. Відомча класифікація видатків бюджету. Програмна класифікація видатків бюджету. Видатки Державного бюджету. Видатки місцевих бюджетів.

Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами.

Поняття фінансування бюджету.

Поняття державного кредиту. Принципи державного кредиту. Функції державного кредиту.

Форми державного кредиту. Державна позика. Казначейська позика. Гарантована позика.

Поняття державного боргу. Форми державного боргу. Методи управління державним боргом.

Література [2–4; 27–36]

Тема 5. Правові засади бюджетного контролю

Поняття бюджетного контролю. Принципи здійснення бюджетного контролю.

Форми бюджетного контролю. Мета та призначення попереднього, поточного та наступного бюджетного контролю.

Механізм здійснення бюджетного контролю на стадії складання, розгляду та затвердження бюджету.

Механізм здійснення бюджетного контролю на стадії виконання бюджету.

Механізм здійснення бюджетного контролю на стадії складання звітності про виконання бюджету.

Суб'єкти бюджетного контролю. Повноваження Рахункової палати з контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Повноваження Міністерства фінансів України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Повноваження Державного казначейства України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Повноваження Державної контрольно-ревізійної служби з контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

Поняття бюджетного правопорушення. Підстави для призупинення бюджетного законодавства.

Заходи, що застосовуються до розпорядників та одержувачів бюджетних коштів за вчинені ними правопорушення.

Відповідальність за бюджетні правопорушення.

Література [2–4; 27–36]

Змістовий модуль II. Вчення про загальні положення страхового права

Тема 6. Правові засади страхування

Поняття страхування. Ознаки страхування. Форми організації страхових фондів.

Функції страхування: ризикова, попереджувальна, ощадна, контрольна.

Суб'єкти страхового права: страховик, страхувальник, застрахований, вигодонабувач, страховий агент, страховий брокер.

Класифікація страхування.

Поняття страхових правовідносин. Місце страхового права у системі права України.

Страховий випадок. Поняття страхової премії. Страховий тариф. Страхове відшкодування. Договір страхування.

Література [20; 27–36]

Тема 7. Галузі та види страхування

Поняття галузі страхування. Правові засади майнового страхування. Види майнового страхування.

Особисте страхування. Види особистого страхування. Страхування життя.

Страхування відповідальності.

Поняття співстрахування.

Поняття перестрахування.

Література [20; 27–36]

Тема 8. Державне регулювання страхової справи

Організація страхової справи. Порядок ліцензування страхової діяльності.

Повноваження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг.

Література [20; 27–36]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Місце бюджетного права у системі права України.
2. Бюджетний устрій в Україні.
3. Правове регулювання бюджетного процесу в Україні.
4. Порядок розподілу доходів і витрат між ланками бюджетної системи України.
5. Правове призначення основних напрямів бюджетної політики.
6. Казначейська система виконання бюджету.
7. Звітність про виконання бюджету.
8. Особливості складання, розгляду, затвердження, виконання місцевих бюджетів та звітності про їх виконання.
9. Правове регулювання державного кредиту.
10. Правове регулювання податкових надходжень бюджету.
11. Правове регулювання неподаткових надходжень бюджету.

12. Правове регулювання міжбюджетних відносин.
13. Правопорушення у бюджетній сфері та відповідальність за них.
14. Принципи бюджетного права.
15. Повноваження державних органів у сфері державного кредиту.
16. Бюджетні повноваження державних органів влади.
17. Бюджетні повноваження місцевих органів влади.
18. Сутність і призначення страхування.
19. Місце страхового права у системі права України.
20. Правове регулювання майнового страхування.
21. Правове регулювання особистого страхування.
22. Правове регулювання страхування відповідальності.
23. Правове регулювання соціального страхування.
24. Правове регулювання обов'язкового державного соціального страхування.
25. Пенсійний фонд України.
26. Правове регулювання обов'язкового страхування.
27. Правове регулювання страхування на випадок безробіття.
28. Правове регулювання на випадок тимчасової втрати працездатності.
29. Державне регулювання страхової справи.
30. Повноваження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття бюджету.
2. Функції бюджету.
3. Поняття бюджетної системи.
4. Принципи бюджетної системи.
5. Структура бюджетної системи України.
6. Види місцевих бюджетів.
7. Бюджети місцевого самоврядування.
8. Зведений бюджет.
9. Види зведених бюджетів.
10. Предмет бюджетного права.
11. Метод бюджетного права.
12. Джерела бюджетного права.
13. Суб'єкти бюджетного права.
14. Бюджетно-правові норми та бюджетно-правові відносини.

15. Поняття бюджетного процесу.
16. Поняття бюджетного циклу.
17. Сутність бюджетного року.
18. Порядок складання проекту державного бюджету.
19. Порядок подання проекту закону про державний бюджет до Верховної Ради України.
20. Порядок внесення пропозицій до проекту закону про державний бюджет.
21. Порядок затвердження державного бюджету.
22. Порядок виконання державного бюджету.
23. Звітність про виконання бюджету.
24. Особливості бюджетного процесу місцевих бюджетів.
25. Класифікація доходів бюджету.
26. Класифікація видатків бюджету.
27. Поняття та форми державного кредиту.
28. Поняття державного боргу та методи управління ним.
29. Поняття бюджетного контролю.
30. Форми бюджетного контролю.
31. Мета та призначення попереднього, поточного та наступного бюджетного контролю.
32. Суб'єкти бюджетного контролю.
33. Поняття бюджетного правопорушення.
34. Відповідальність учасників бюджетного процесу за бюджетні правопорушення.
35. Поняття страхування.
36. Ознаки страхування.
37. Форми організації страхових фондів.
38. Функції страхування.
39. Суб'єкти страхового права.
40. Страховик.
41. Страхувальник.
42. Застрахований.
43. Вигодонабувач.
44. Страховий агент.
45. Страховий брокер.
46. Класифікація страхування.
47. Поняття страхових правовідносин.
48. Предмет страхового права.
49. Джерела страхового права.

50. Страховий випадок.
51. Поняття страхової премії.
52. Страховий тариф.
53. Страхове відшкодування.
54. Договір страхування.
55. Поняття галузі страхування.
56. Правові засади майнового страхування.
57. Особисте страхування.
58. Страхування відповідальності.
59. Поняття співстрахування.
60. Поняття перестрахування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція* України (У ред. від 28.06.96) — Х.: Консум, 1996.
2. *Бюджетний кодекс* від 21.06.01.
3. *Закон* України “Про аудиторську діяльність” // ВВР України. — 1993. — № 23.
4. *Закон* України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000. № 872-ХІІ // *Голос України*. — 2001. — 23 січ.
5. *Закон* України “Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” // ВВР України. — 1994. — № 11.
6. *Закон* України “Про державний бюджет України на 2005 рік” // ВВР України. — 2005. — № 3.
7. *Закон* України “Про державний внутрішній борг” // *Банківське право: Навч. посіб.* / Упоряд. М. П. Кучерявенко. — Х.: Торсінг, 1999.
8. *Закон* України “Про державне регулювання ринку цінних паперів” // *Голос України*. — 1996. — 26 листоп.
9. *Закон* України “Про цінні папери і фондову біржу” // ВВР України. — 1991. — № 38.
10. *Закон* України “Про систему оподаткування” // ВВР України. — 1994. — № 6.
11. *Закон* України “Про місцеві Ради народних депутатів України” // ВВР України. — 1992. — № 28.
12. *Закон* України “Про внесення змін до Закону України «Про систему оподаткування»” // *Діло*. — 1997. — № 22 (544).

13. Закон України “Про податок на додану вартість” // Галицькі контракти. — 1997. — № 21.
14. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” // Галицькі контракти. — 1997. — № 26.
15. Закон України “Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів” // ВВР України. — 1992. — № 11.
16. Закон України “Про акцизний збір” // ВВР України. — 1993. — № 10.
17. Закон України “Про Єдиний митний тариф України” // Таможенное право Украины: Сб. нормат. док. — Х.: Прапор, 1995.
18. Закон України “Про режим іноземного інвестування” // Уряд. кур’єр. — 1996. — 25 квіт. (№ 77–78).
19. Закон України “Про Рахункову палату Верховної Ради України” // ВВР України. — 1996. — 29 жовт. (№ 204).
20. Закон України “Про страхування” // ВВР України. — 1996. — № 18.
21. Закон України “Про місцеве самоврядування” // ВВР України. — 1997. — 14 черв. (№ 107–108).
22. Закон України “Про індексацію грошових доходів населення” // ВВР України. — 1991. — № 42.
23. Закон України “Про Національний банк України” від 20.05.99 // Галицькі контракти. — 1999. — № 25.
24. Закон України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування” від 26.06.97 // Голос України. — 1997. — 29 лип.
25. *Про державне мито*: Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.93 // ВВР України. — 1993. — № 13.
26. *Про податок на промисел*: Декрет Кабінету Міністрів України від 17.03.93 // ВВР України. — 1993. — № 19.
27. *Бровкова Е. Г., Прудіус І. П.* Финансово-кредитная система государства. — К., 1997.
28. *Василик О. Д.* Державні фінанси України: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 1997.
29. *Зародичи А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С.* Фінансовий словник. — Львів, 1996.
30. *Фінансове право: Курс лекцій* /В. А. Предборський, Л. А. Жук, А. Г. Зюнькін та ін. — К.: Правові джерела, 1998.
31. *Фінансове право*: Навч. посіб. для студ. юрид. вузів та ф-тів. — К., 1995.

32. *Фінансове* право: Підручник / Е. О. Алісов, Л. К. Воронова, С. Т. Кадькаленко та ін. — Харків: Фірма “Консум”, 1998.
33. *Финансовое* право: Учебник / Под ред. проф. О. Н. Горбуновой. — М.: Юрист, 1996.
34. *Финансовое* право: Учебник / Отв. ред. Н. И. Химичева. — М.: БЕК, 1996.
35. *Финансовое* право России: Учебник. — М., 1995.
36. *Финансы*. Денежное обращение. Кредит: Учебник для вузов. — М.: Финансы; ЮНИТИ, 1997

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни	
“Бюджетне і страхове право”	4
Зміст дисципліни “Бюджетне і страхове право”	4
Теми контрольних робіт	8
Питання для самоконтролю.....	9
Список літератури.....	11

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>Л. В. Логвиненко</i>
Комп’ютерне верстання	<i>О. Л. Тищенко</i>

Зам. № ВКЦ-4156

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*